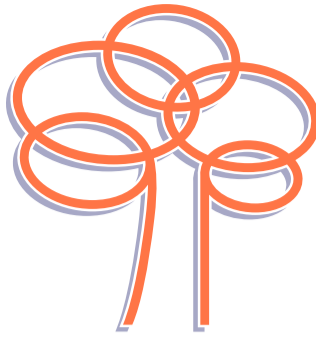

PENSIOEN KRANT

UITGAVE VAN STICHTING PENSIOENFONDS ING

STICHTING
pensioenfonds **ING**

BEHOUDEND BELEGGINGSBELEID PAKT GOED UIT

Klaas de Wit (links) en Peter van Meel (rechts)

Dankzij behoudend beleggingsbeleid staat Pensioenfonds ING er financieel gunstig voor. Gunstiger dan berichten over pensioen in de media doen vermoeden. Waar andere pensioenfondsen door de steeds verder dalende rente de pensioenen wellicht moeten verlagen, is dat bij Pensioenfonds ING niet aan de orde. Meer dan tien jaar vooruit kijken blijft wel lastig. We praten erover met twee nieuwe bestuursleden, Klaas de Wit en Peter van Meel.

Beiden zijn voorgedragen door het Verantwoordingsorgaan (VO). Klaas de Wit vertegenwoordigt de actieve deelnemers; hij richt zich vooral op governance en audit. Peter van Meel vertegenwoordigt de pensioengerechtigden; zijn aandachtsgebied is onder meer het beleggingsbeleid.

WAAROM BENT U BESTUURSLID GEWORDEN?

Klaas: 'Ik ben van 1998 tot 2005 ook bestuurslid geweest bij Pensioenfonds ING; pensioen heeft mij altijd geboeid. Bovendien wil ik naast mijn baan in risk-management graag iets voor anderen betekenen. In de kerk, in de gemeenteraad van Woerden, in de ondernemingsraad of zoals nu in het Bestuur van het Fonds.'

Peter: 'Ik ben actuaire en werk als zelfstandig adviseur. De bestuursfunctie trekt mij, omdat het op pensioengebied is. Het Fonds beheert geld voor de deelnemers en ik kan nu helpen zorgen dat zij het pensioen krijgen waar ze recht op hebben. Hen is immers uitgesteld loon toegezegd.'

Klaas voegt toe: 'Pensioen is een hot-issue én ver-van-mijn-bed; mensen worden onrustig. Ik wil deelnemers vertrouwen geven.'

WAT VOOR PROBLEMEN HEEFT PENSIOENFONDS ING DOOR DE DALENDE RENTE?

Klaas: 'Het Fonds verkeert momenteel absoluut niet in de gevarezone. De dekkinggraad is sinds begin 2016 wel gedaald, maar is nog steeds ruim voldoende.'

HOE KAN DAT?

Peter: 'Wij stabiliseren de financiële situatie door een renteafdekking (rentehedge). Deze hebben we in februari nog aangepast. Als de rente daalt, heeft dat maar een klein effect op onze financiën. Als de rente stijgt, is dat overigens ook zo. We nemen bewust geen gok op rentewijzigingen, omdat we de rente niet kunnen beïnvloeden. Zienwijze van anderen kan zijn: "de rente is nu zó laag dat die wel moet stijgen, daar kan op gespeculeerd worden". Nu de rente verder is gedaald, pakt die zienwijze verkeerd uit.'

IS HET HELE BELEGGINGSBELEID ZO BEHOUDEND?

Peter: 'Ja. Zo zijn we gestopt met beleggen in grondstoffen. Anderen gingen bijvoorbeeld in olie beleggen, ervan uitgaande dat de prijzen zouden stijgen. Nu de prijzen gedaald zijn, hebben wij daar weinig last van.'

Klaas: 'We beleggen om het toegezegde pensioen uit te kunnen keren, inclusief de ambitie die het Fonds heeft geformuleerd voor verhogingen; niet om zo veel mogelijk geld in kas te krijgen. Het pensioen is afhankelijk van de regeling waarin iemand deelneemt. Het wordt op basis van of je in of uit dienst bent, of pensioen ontvangt, verhoogd met de cao-loonsverhogingen of met de prijsstijgingen. Daarvoor moet het Fonds wel de vereiste reserves handhaven.'

WERKT DE RENTEAFDEKKING OOK BIJ EEN NEGATIEVE RENTE?

Peter: 'Alleen de korte-termijnrente is nu negatief en die is voor het Fonds van beperkt belang. Pensioenfondsen rekenen gemiddeld

met de twintig-jaarsrente. De mogelijke gevolgen van negatieve rente zijn verder voor iedereen onbekend terrein.'

HOE WORDT HET BELEGGINGSBELEID VASTGESTELD EN UITGEVOERD?

Klaas: 'De Commissies Balansbeheer en Governance & Audit adviseren het Bestuur; het gehele Bestuur besluit. De Commissie Balansbeheer wordt bijgestaan door drie externe adviseurs. Deze werken op persoonlijke titel en hebben verschillende expertises. De één heeft kennis van de prestaties van andere pensioenfondsen, de ander heeft wetenschappelijke kennis. Externe investment managers (beheerders) voeren het beleggingsbeleid uit. Medewerkers van het Bestuursbureau monitoren hen. Investment managers die onvoldoende presteren, worden vervangen.'

HOE KIJKT HET FONDS AAN TEGEN MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD BELEGGEN? (MVB)?

Klaas: 'We lopen niet voorop om de wereld te verbeteren, maar we kijken zeker naar wat er leeft in de maatschappij. Het MVB-beleid is recentelijk nog aangepast.' (zie verderop in deze krant, red.).

NU VEEL PENSIOENFONDSEN ER SLECHT VOOR STAAN, BEREIDT DE OVERHEID EEN HERZIENING VAN HET PENSIOENSTELSEL VOOR. WAT VINDT U BELANGRIJK BIJ EEN DERGELIJKE HERZIENING?

Klaas: 'Wijzigingen in het pensioenstelsel beïnvloeden ons als gesloten fonds niet direct, doordat ze over de toekomst gaan. Ons Fonds beheert pensioen dat in het verleden is opgebouwd. In het algemeen vind ik het belangrijk dat we in Nederland het lang-leven-risico met elkaar blijven delen. De toezegging aan de deelnemers kunnen we nu waarmaken dankzij de grote groep,

Pensioenkrant ook digitaal ontvangen?

Dit voorjaar kondigden we het al bij u aan met een brief: Pensioenfonds ING wil steeds meer digitaal gaan communiceren.

Heeft u uw e-mailadres aan het Fonds doorgegeven voor digitale communicatie?

Dan ontvangt u een e-mail met een link naar de digitale Pensioenkrant.

Heeft u uw e-mailadres nog niet doorgegeven?

Dan kunt u dat alsnog doen via het Deelnemersportaal, de beveiligde omgeving van onze website.

Ga daarvoor naar www.pensioenfondsing.nl/mijn-pensioen.

Pensioengerechtigden ontvangen de Pensioenkrant ook op papier.

JAARVERSLAG 2015 VERSCHENEN

Het jaarverslag van 2015 is verschenen. Hierin leest u over de ontwikkelingen bij het Fonds in het afgelopen jaar. Met het verslag legt het Bestuur verantwoording af over het gevoerde beleid in 2015. Er is ook een verkorte digitale versie beschikbaar met de hoofdpunten. Het volledige jaarverslag en verkorte jaarverslag vindt u op www.pensioenfondsing.nl.

UW FONDS BELEGT MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD

Pensioenfonds ING heeft beleid waarin het zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid als belegger heeft vastgelegd. Dat beleid is onlangs aangepast en sluit nu volledig aan bij de leidraad van de Verenigde Naties voor verantwoord beleggen. Het Fonds is er verder van overtuigd dat organisaties die maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) op de lange termijn beter presteren dan organisaties die dat niet doen.

Wat houdt maatschappelijk verantwoord beleggen in?

Als institutionele belegger wil Pensioenfonds ING voorkomen dat geld terechtkomt bij ondernemingen die handelen in strijd met internationale wet- en regelgeving. Dit betekent onder meer dat het fonds niet betrokken wil zijn bij schendingen van mensenrechten, kinderarbeid, fraude, corruptie, milieuvervuiling en controversiële wapens.

Wat is er veranderd aan het verantwoord beleggingsbeleid?

Het beleid is afgestemd op (inter)nationale standaarden, zoals die van de OECD, Eumedion en de Global Compact van de Verenigde Naties. Deze standaarden zorgen ervoor dat het Fonds beter kan optreden tegen landen en ondernemingen die hun maatschappelijke verantwoordelijkheid niet nemen. In het beleggingsbeleid zijn nu de meest actuele uitgangspunten opgenomen om

investeringen te beoordelen en eventueel uit te sluiten. In 2009 heeft het fonds al de Principles for Responsible Investing ondertekend die door de VN worden ondersteund.

Zijn deelnemers betrokken bij het opstellen van het beleid?

Het Bestuur, het Verantwoordingsorgaan en enkele afgevaardigden van het Bestuursbureau zijn hierbij betrokken. Zij hebben in oktober 2015 met een MVB-deskundige overlegd over het verantwoord beleggingsbeleid. De uitkomsten van dat overleg heeft het Fonds verwerkt in het nieuwe beleid.

Wim van Iersel

Directeur Beleggingen, Bestuursbureau:

'Eens in de zoveel tijd moet je kijken naar de uitgangspunten van je beleid. De maatschappelijke ontwikkelingen staan niet stil. Het nieuwe beleid sluit hier beter op aan.'

Meer weten?

Op www.pensioenfondsing.nl/Over Pensioenfonds ING/Beleggingsbeleid vindt u meer informatie.

Peggy Wilson

Bestuurslid:

'Pensioenfonds ING gebruikt de uitkomsten zowel voor zijn communicatiebeleid als bij de voorbereiding van beslissingen over de toekomst van het Fonds. Het is essentieel hierbij signalen en belangen van deelnemers te betrekken.'

Wim Kastelijm

Bestuurslid:

'We behartigen de belangen van alle deelnemers en dat doen we evenwichtig. Het vermogen van het Fonds is groot genoeg om de pensioenen van alle deelnemers vrijwel zeker uit te kunnen keren en de toeslagambitie waar te kunnen maken. Blijft er uiteindelijk vermogen over, dan gaat het Bestuur na hoe deze overdekking aan de deelnemers kan worden toebedeeld.'

IMAGO-ONDERZOEK: POSITIEF BEELD EN VERTROUWEN OVERHEERSEN

Het vertrouwen van de deelnemers in Pensioenfonds ING is groot; het beeld van het Fonds positief. Dat bleek eind 2015 uit het imago-onderzoek. Redenen zijn onder meer zekerheden uit het verleden en de goede financiële positie van het Fonds.

Met name de eindloonregeling die lange tijd gold en de goede financiële positie van het Fonds dragen bij aan vertrouwen. Voor de toekomst hebben deelnemers behoefte aan visie. Kan bijvoorbeeld het geld van het Fonds op raken terwijl er nog deelnemers zijn? En wie is daar dan de dupe van? Deelnemers vinden solidariteit belangrijk. Er is een lichte voorkeur voor gelijke toeslagverlening. Op dit moment is de toeslagverlening niet voor iedereen gelijk en is dat dan wel eerlijk?

Opdracht aan Bestuur

Wees meer zichtbaar, ontwikkel een eigen gezicht en wees duidelijk over het beleid, ook in relatie tot de actualiteit. Dat is de opdracht van de deelnemers aan het Bestuur. Het Bestuur pakt dit op, onder meer in de Commissie Toekomst. Hierin hebben de Bestuursleden Rob Oosterhout, Klaas de Wit en Peggy Wilson zitting.

Het onderzoek

Het imago-onderzoek bestond uit meerdere groepsgesprekken en een online enquête. De respons op de enquête was 9%; 1.378 deelnemers hebben deze ingevuld.

VRAAG AAN HET PENSIOENLOKET

WANNEER ONTVANG IK EEN OVERLIJDENSUITKERING?

Wanneer u overlijdt na uw pensioendatum, kan uw partner recht hebben op een eenmalige overlijdensuitkering van Pensioenfonds ING. Of dit zo is en hoe hoog deze uitkering is, hangt af van uw pensioenreglement en van de hoogte van uw ouderdomspensioen. Voor u geldt het pensioenreglement dat op u van toepassing was toen u uit dienst ging bij ING Bank of NN Group.

Op www.pensioenfondsing.nl kunt u per reglement lezen hoe de uitkering wordt berekend.

HEEFT U VRAGEN OVER UW PENSIOEN?

U vindt veel informatie op www.pensioenfondsing.nl. U kunt ons ook bellen:

088 - 116 2405
(elke werkdag van 8.30 tot 17.00 uur)

of e-mail:
pensioenloket@pensioenfondsing.nl

Wij helpen u graag.

VEELGESTELDE VRAGEN OVER HET PENSIOENOVERZICHT

WAT LEES IK OP HET PENSIOENOVERZICHT?

Als pensioengerechtigde ontvangt u elk jaar een overzicht van uw pensioen van Pensioenfonds ING. Hierin staat wat u aan pensioen heeft opgebouwd bij ons Fonds, inclusief eventuele verhogingen van uw pensioen (toeslagverlening of indexatie). Alle bedragen op het pensioenoverzicht zijn bruto bedragen per jaar. U heeft in mei uw pensioenoverzicht voor 2016 ontvangen. In het overzicht ziet u uw pensioen per 1 januari 2016. U leest hierin ook wat er met uw pensioen gebeurt als u zou komen te overlijden.

Wat is het verschil met de jaaropgave?

De jaaropgave is een terugblik op het voorgaande jaar. U leest daarin:

- Wat u vorig jaar in totaal aan pensioen van ons heeft ontvangen in bruto en netto bedragen.
- Wat u aan belasting en premies heeft betaald: de loonheffing.
- Uw bijdrage aan de Zorgverzekeringswet (bijdrage Zvw).

De jaaropgave ontvangt u in januari samen met een actuele bruto-netto specificatie van uw pensioen. U gebruikt de gegevens uit de jaaropgave voor uw belastingaangifte.

Er klopt iets niet. Hoe kan ik dat doorgeven?

Klopt er iets niet in de gegevens op uw pensioenoverzicht, neem dan contact met ons op via 088 - 116 2405 (elke werkdag tussen 8.30 en 17.00 uur) of pensioenloket@pensioenfondsing.nl. U kunt ook gebruik maken van de chatfunctie via de website. Zo heeft u meteen contact met één van onze medewerkers.

Als ik mijn pensioenoverzicht digitaal wil ontvangen: hoe gaat dat dan? En is dat dan wel veilig?

Uw digitale pensioenoverzicht staat voor u klaar in het Deelnemersportaal, de beveiligde omgeving op onze website. U kunt inloggen met DigiD. Wilt u in 2017 een e-mail krijgen als het pensioenoverzicht voor u klaar staat in het Deelnemersportaal, geef dan uw e-mailadres aan ons door. Dat kan in datzelfde portaal. Daar kunt u aangeven of u uw pensioeninformatie per post of digitaal wilt ontvangen.

COLOFON

De Pensioenkrant van Stichting Pensioenfonds ING verschijnt in juni en in december en is bestemd voor alle pensioengerechtigden van Stichting Pensioenfonds ING. Met deze krant informeert het Fonds u over actuele ontwikkelingen rondom pensioen.

Eindredactie: Bestuursbureau Pensioenfonds ING
Copy & vormgeving: AZL Communicatie
Concept: Strangelove **Fotografie:** Frank van der Burg

Reageren?

Wilt u reageren op de inhoud van deze krant? Stuur dan een e-mail naar pensioenloket@pensioenfondsing.nl

Op de hoogte blijven?

Met de digitale nieuwsbrief en de e-mailservice informeert Pensioenfonds ING u regelmatig over het Fonds en over uw pensioenregeling. Meld u aan via de website, www.pensioenfondsing.nl/aanmelden

Bent u al geabonneerd en wijzig uw e-mailadres?

Meld u eerst af en vervolgens weer aan. Zo beschikken wij weer over het juiste e-mailadres.